

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Tapa Vallavalitsus
vallavalitsus@tapa.ee
Pikk tn 15, Tapa linn, Tapa vald
45106, Lääne-Virumaa

25.07.2025 nr 5.1-3/19405-1

JÄRELEVALVE AKT (JÄRELKONTROLL)

I. ÜLDSÄTTED

1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: lastekaitseaduse (LasteKS) § 38 lõige 6 ja sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.

1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti: lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR).

1.3. Järelevalve teostamise koht: Tapa Vallavalitsus, Pikk tn 15, Tapa linn, Tapa vald, 45106 Lääne-Viru maakond.

1.4. Järelevalve teostamise aeg: 06.05.2025 – 25.07.2025.

1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) üldosakonna järelevalve talituse järelevalve peaspetsialistid Merlin Veinberg ja Thea Tänav.

1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: STAR andmete ja dokumentide analüüs, veebivestlus haridus- ja sotsiaalosakonna juhatajaga.

1.7. Järelevalvetoimingutes osalesid Tapa Vallavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakonna juhataja Ene Augasmägi, laste ja pere heaoluspetsialist Kristi Ale, laste kaitsespetsialistid Teele Paas ja Kairi Kruusamäe.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas järelkontrolli käigus, et Tapa Vallavalitsus ei ole järginud järgmisi õigusaktides sätestatud nõudeid:

- 2.1. **LasteKS § 17 lõige 1 punkt 3**, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse ülesanne abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine. **LasteKS § 28 lõige 1**, mille kohaselt tuleb enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hinnata lapse abivajadust koosmõjus **LasteKS § 28 lõikega 2**, mille kohaselt peab lapse abivajadust hinnates lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele,

emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile ning last kasvatava isiku vanemlikele oskustele.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24268986084, 24273200289, 24269182608 ja 25276351648 teada saamisel viivitamata hinnanud lapse abivajadust ja/või lapse abistamiseks meetmeid pakkunud.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24269182608 ja 25276351648 enne teenusele suunamist hinnanud lapse abivajadust. Menetluses viitenumbriga 24269182608 on rakendatud meetmeid ennetamiseks lapse heaolu ja arengut ohustavaid riske, kuid hiljem ei nähtu, kas meedet tegelikult rakendati.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 25276028567 hinnanud lapse abivajadust nõuetekohaselt.

- 2.3. **LasteKS § 29 lõige 3**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus kümne päeva möödumisel abivajavast lapsest teada saamisest tegema otsuse juhtumikorralduse algatamiseks või algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale ametiisikule, koosmõjus LasteKS § 17 lõike 1 punktiga 3, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksuse ülesandeks lastekaitse korraldamisel abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajaduse hindamine ja lapse abistamiseks meetmete pakkumine.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24273200289, 24269182608, 25276351648, 25276028567 ja 25276335143 teinud otsust juhtumikorralduse algatamiseks ega algatamata jätmiseks või juhtumi edastamiseks pädevale isikule kümne päeva jooksul peale abivajadusest teada saamist.

- 2.4. **LasteKS § 29 lõige 5**, mille kohaselt peab kohaliku omavalitsuse üksus abivajava lapse abivajaduse hindamisel ja abi osutamisel välja selgitama ja dokumenteerima lapse arvamuse ning lisama selle lapsega seotud kohustuslikule juhtumiplaanile, kui eriseadus ei sätesta teisiti.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollitud menetluses viitenumbriga 24268986084 abivajaduse hindamisel ja lapsele abi osutamisel välja selgitanud ega dokumenteerinud lapse arvamust.

- 2.5. **SHS § 9 lõige 2 punkt 1**, mille kohaselt hõlmab abi andmine muu hulgas juhtumiplaani koostamist ja osapoolte üksteisega seotud tegevuste ajakava kooskõlastamist.

Lastekaitsetöötajad ei olnud kontrollitud menetluses viitenumbriga 24273200289 koostanud juhtumiplaani. Rikkumine kõrvaldati järelevalvemenetluse ajal.

- 2.6. **SHS § 45⁹ lõige 4 punkt 4**, mille kohaselt asendushooldusteenuse korraldamisel kohaliku omavalitsuse üksus külastab asendushooldusel olevat last tema õiguste tagamise ja lapse heaolu hindamise eesmärgil vähemalt kaks korda aastas.

Lastekaitsetöötajad ei ole külastanud menetluses viitenumbriga 16154138789 asendusteenusel viibivaid lapsi vähemalt kaks korda aastas.

- 2.7. **SHS § 144 lõige 1 punkt 8**, mille kohaselt kannab KOV sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimääruses kehtestatud korras andmed lastekaitseseaduse tähenduses abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta.

Lastekaitsetöötajad ei ole kontrollinud menetlustes viitenumbriga 24274844704, 16154138789 ja 23263250045 STARi kandnud lapse juhtumiga seotud päringute tulemuste, tehtud toimingute andmeid pöördumiste, kohtulahendite ning muude dokumentide ja menetlustoimingute kohta.

Arvestades, et Tapa Vallavalitsuse lastekaitsetöös on tuvastatud jätkuvalt samad puudused, teeb SKA punktides 2.1. ja 2.3. tuvastatud puuduste kõrvaldamiseks ettekirjutuse. Ettekirjutus tehakse eraldi haldusaktiga.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

SKA algatas 31.10.2023 Tapa Vallavalitsuses järelevalvemenetluse, mille eesmärgiks oli kontrollida lastekaitsetöö korraldamise vastavust õigusaktidele ning abivajava lapse juhtumiga seotud andmete kandmist sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrisse (STAR). Järelevalve tulemused on kirjeldatud järelevalve 06.02.2024 aktis nr 5.1-3/39761-8.

Toona ei pidanud SKA ettekirjutuse tegemist vajalikuks ning määras nõuete täitmise kontrollimiseks järelkontrolli läbiviimise 2024. aasta teisel poolaastal.

SKA algatas 06.05.2025 Tapa Vallavalitsuses järelkontrolli. Järelkontrolli tegemiseks valiti juhuvalimi alusel sotsiaalteenuste ja -teenuste andmeregistrist (STAR) kümme Tapa vallas elava pere menetlust (24268986084, 24273200289, 24269182608, 24274844704, 25276351648, 16154138789, 25276028567, 22252973941, 23263250045, 25276335143), mis olid algatatud peale järelevalve akti koostamist 06.02.2024, varem algatatud juhtumi puhul analüüsi toiminguid alates järelevalve akti kuupäevast. SKA võimaldas kanda STARi menetlustesse teave tehtud, kuid seni sisse kandmata jäänud toimingute kohta kuni 14.05.2025. Menetlusi on analüüsitud 20.06.2025 seisuga STARi kantud andmete põhjal.

Lastekaitse juhtumite menetlemise analüüs on edastatud Tapa Vallavalitsusele 23.07.2025 (nr 5.1-3/39761-12, registreeritud dokumendihaldussüsteemis Delta).

3.1. LasteKS § 17 lõige 1 punktis 3 sätestatud nõuete täitmine

Kümnest analüüsitud menetluses neljas ei olnud abivajavast lapsest teada saamisel hinnatud lapse abivajadust ega pakutud meetmeid lapse abistamiseks.

SKA seisukoht: LasteKS § 17 lõike 1 punktis 3 sätestatud nõuded on täitmata.

Teate vastuvõtmisel tuleb saada juhtumist võimalikult kiiresti nii selge ülevaade kui võimalik. Esialgse hindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Abivajaduse hindamine on oluline mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riske maandavam.

3.2. LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõude täitmine

Lastekaitsetöötajad on lähtunud kõigis analüüsitud menetlustes lapse huvidest.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõikes 1 sätestatud nõuded on täidetud.

Lapse huvide väljaselgitamise eesmärk on tagada ühiskonnas tervikuna lapse õiguste ja huvidega arvestamine. Tulenevalt lapse suuremast haavatavusest ja täiskasvanutest sõltumisest, ebakindlamast õiguslikust staatusest ning eelduslikult vähematest oskustest ja võimalustest ise oma seisukohti avaldada ja oma õigusi kaitsta, on vajalik, et kõik isikud, kes lapse suhtes otsuseid teevad, pööraksid lapse huvidele erilist tähelepanu kõigi ülejäänud asjaolude kõrval. Seejuures on äärmiselt oluline, et selgitataks piisava hoolikusega välja, milline otsus on konkreetsetes olukorras lapse huvidele enim vastav.

3.3. LasteKS § 21 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõude täitmine

Lastekaitsetöötajad on laste huvide väljaselgitamiseks välja selgitanud kõik asjassepuutuvad lapse olukorra ja isikuga seonduvad asjaolud ning muu informatsiooni, mis on vajalik, et hinnata otsuse mõju lapse õigustele ja heaolule.

SKA seisukoht: LasteKS § 21 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõue on täidetud.

Lapse ja perekonna olukorrast ning esinevatest riski ja kaitsefaktoritest arusaamiseks, on vaja välja selgitada kõik asjaolud. Lapse olukorra ja isikuga seonduvateks asjaoludeks, millest võib oleneda, kuidas kavandatav otsus last mõjutab, võivad olla näiteks lapse arengutase, identiteet, viibimine asendushooldusel, lähedaste ja püsivate inimsuhete olemasolu või muud asjaolud. Millised asjaolud on olulised, on iga juhtumi puhul erinevad. Käesoleva LasteKS sätte olulisus seisneb selles, et kogutaks vajalik informatsioon just konkreetse lapse või konkreetsete laste kohta ning just konkreetse kavandatava otsuse kohta, et selle informatsiooni põhjal oleks võimalik võtta võimalikult informeeritud, faktidel põhinev, põhjendatud seisukoht, et mis on lapse parim huvi just seoses kavandatava otsusega.

3.4. LasteKS § 21 lõike 2 punktis 2 sätestatud nõuete täitmine

Analüüsitud menetlustes ei olnud tehtud selliseid otsuseid, kus oleks lastekaitsetöötajad pidanud lapse huvide väljaselgitamiseks selgitama lapsele kavandatava otsuse sisu ja põhjuseid, kuulama last ära tema vanust ja arengutaset arvestades sobival viisil ning võtma lähtuvalt lapse vanusest ja arengutasemest tema arvamust arvesse ühe asjaoluna huvide väljaselgitamisel.

SKA seisukoht: Kuna kontrollitud menetlustes ei olnud tehtud selliseid otsuseid, loeb LasteKS § 21 lõike 2 punktis 2 sätestatud nõude täidetuks.

Lapse arvamus on oluline välja selgitada ja dokumenteerida mistahes last mõjutava otsuse tegemisel. Vestlus on soovitatav läbi viia lapsele tuttavas ja turvalises keskkonnas, arvestada tuleb lapse vanust ja arengutaset. Oluline on välja selgitada lapse huvid arvesse võttes kõiki lapse olukorraga seonduvaid asjaolusid ning neid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht, lähtudes lapse huvist kui esmatähtsast kaalutlusest. Kui tehakse otsus, mis erineb lapse arvamusel, tuleb selgitada lapsele tema arvamusel arvestamata jätmise põhjuseid.

3.5. LasteKS § 28 lõikes 2 sätestatud nõuete täitmine

Kümnest analüüsitud menetluses ühes ei olnud abivajadust hinnatud nõuetekohaselt.

SKA seisukoht: Kuna tegu on üksikjuhtumiga, ei pea SKA rikkumist süsteemseks ning loeb LasteKS § 28 lõikes 2 sätestatud nõuded täidetuks.

Abivajaduse hindamise eesmärk on tagada olukord, kus lapsele ei kohaldata juhuslikke ja käepäraseid meetmeid, mis kohaliku omavalitsuse üksusel olemas on, vaid selgitatakse välja lapse tegelik vajadus ning otsitakse sobivaid meetmeid nende vajaduste rahuldamiseks.

Juhtumimenetluse raames on hindamine analüüsiprotsess, mille vältel püütakse mõista juhtumi tähendust ning koondatakse üksikasjad, sündmused ja muud asjaolud loogiliseks tervikuks, et oleks võimalik jõuda sobivate sekkumismeetodite valikuni. Hindamise kavandamisel on oluline lähtuda lapse vajadustest. Hindamise kavandamisel ja hindamisprotsessi selgitamisel lapsele ja perele soovitame lähtuda lapse heaolu kolmnurgast, mis hõlmab endas lapse arenguvajadusi, lapsevanema suutlikkust neid vajadusi täita ning perevõrgustiku ja keskkonnategurite mõju lapsele ja lapsevanema suutlikkusele.

Lapse abivajadust hinnates peab lastekaitsetöötaja andma hinnangu lapse füüsilisele, tervislikule, psühholoogilisele, emotsionaalsele, sotsiaalsele, kognitiivsele, hariduslikule ja majanduslikule seisundile; last kasvatava isiku vanemlikele oskustele. Lastekaitsetöötaja või lapsega töötav isik peab lapse abivajaduse hindamisse kaasama lapse ja last kasvatava isiku või lasteasutuse, kus laps viibib.

3.6. LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõude täitmine

Kõigis analüüsitud juhtumimenetlustes oli rakendatud lapse ja pere toetamiseks võrgustikutööd.

SKA seisukoht: LasteKS § 29 lõikes 2 sätestatud nõue on täidetud.

Võrgustikutöö rakendamise eesmärk on tagada abi osutamise valdkondadeülesus, et laps ja tema perekond saaksid vajaliku toe kõige optimaalsemal viisil ning et tagatud oleks ka teiste valdkondade spetsialistide kaasatus ja kompetentsus. Milliseid asjaomaseid võrgustikuliikmeid peab konkreetse juhtumi puhul kaasama, sõltub palju juhtumi iseloomust ja lapse abivajadusest. Lastekaitsetöö puhul on oluline juhtumi ajalugu fikseerida ja säilitada uutele võimalikele olukordadele reageerimiseks, samuti juhtumi menetlemiseks.

3.7. LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõude täitmine

Kümnest analüüsitud menetlusest viies ei ole juhtumimenetlust algatatud või tehtud otsust menetluse mittealgatamise kohta 10 päeva jooksul.

SKA seisukoht: LasteKS § 29 lõikes 3 sätestatud nõue ei ole täidetud.

Abivajajast lapsest teate saamisel peab kohalik omavalitsus hindama esmast olukorda ja kontrollima saadud informatsiooni. Eelhindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Peale eelhindamist peab tegema otsuse kas juhtumimenetlust algatada või mitte. Nii abivajaduse hindamisel kui tegevuskava planeerimisel ja täitmisel tuleb teha koostööd lapse, pere ja võrgustikuga.

3.8. SHS § 9 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõuete täitmine

Ühes analüüsitud juhtumimenetluses ei olnud koostatud/kinnitatud juhtumiplaani ning tegevuskava.

SKA seisukoht: Kuna tegu on üksikjuhtumiga, ei pea SKA rikkumist süsteemseks ning loeb SHS § 9 lõike 2 punktis 1 sätestatud nõude täidetuks.

Abivajadust hinnatakse juhtumiplaani koostamise käigus. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Kui juhtumiplaan jääb kinnitamata, ei ole võimalik seda vanemale edastada. Juhtumiplaani koostamise mõte on saada ülevaade kõigist lapse heaolu kolmnurgaga välja toodud eluvaldkondadest, nendes esinevatest riski- ja kaitsefaktoritest ning tegevusplaanis kirja panna tegevused riskide maandamiseks. Lapsevanemale on oluline teada, millisenä nähakse pere toimetulekut, ootusi ja tegevusi, mida tuleb koos lastekaitsetöötajaga või iseseisvalt teha, et tagada lapse heaolu.

Oluline on ka ajakohastada info abivajaduse hindamises, et see ei sisaldaks aegunud teavet, mida ei ole võimalik seostada kindla perioodiga. SKA juhib tähelepanu, et kui STARis on lapse abivajaduse hindamine täidetud, koostatud tegevuskava ning need nõuetekohaselt kinnitatud, siis salvestuvad dokumendid "Menetluse dokumendid" alla ning on edaspidi kättesaadavad.

3.9. SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõude täitmine

Lastekaitsetöötajad on järelevalvemenetluse ajal kontrollitud menetlustes viitenumbritega 24274844704 ja 23263250045 lisanud STARi andmeid abivajava lapse ning abivajava lapse juhtumiga seotud kohtulahendite, toimingute ja menetlustoimingute kohta toiminguid. Menetluses viitenumbri 16154138789 ei ole lisatud lapsele koostatud rehabilitatsiooniplaani.

SKA seisukoht: Kuna puudus esines kümnest menetlusest kolmes ning kahes kõrvaldati puudus järelevalvemenetluse ajal, ei pea SKA rikkusist süsteemseks ja loeb SHS § 144 lõike 1 punktis 8 sätestatud nõude täidetuks.

STAR on riigi keskne andmekogu/infosüsteem, mis on asutatud juhtumikorralduse põhimõttel läbiviidava sotsiaaltöö korraldamiseks. Andmete kogumine on oluline andmekogu eesmärkide täitmiseks ning võimaldab sotsiaaltöötajal oma tööd senisest hõlpsamini korraldada: osutada isikule vajalikku abi võimalikult sihitatult ja kiiresti ning optimaalse töömahu ja kulutustega. Oluline on ka andmevahetus omavalitsuste vahel – kui inimene kolib ühest omavalitsusest teise, siis

liigub tema kohta käiv informatsioon koos temaga ning sotsiaal- või lastekaitsetöötaja saab vajadusel kiiresti adekvaatse ülevaate varasematest pöördumistest ja juhtumitest.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. SKA juhib tähelepanu:

4.1.1. Abivajava lapse teate vastuvõtmisel tuleb saada juhtumist võimalikult kiiresti nii selge ülevaade kui võimalik. Juba eelhindamise etapis, kohe pärast abivajava lapse teate saamist, on oluline saada olukorrast lapse enda vaade. Eelhindamiseks vajamineva info kogumisel on abiks ka lastekaitsetöötajale varasemast teadaolev info abivajava lapse ja tema pere kohta. Eelhindamise käigus saab lastekaitsetöötaja võtta ühendust spetsialistidega, kes lapsega iga päev kokku puutuvad. Esialgse hindamise eesmärk on saada esmane ülevaade lapse abivajadusest ning kui kiiresti peab sekkuma. Abivajaduse hindamine on oluline mõistmaks, milline abimeede on last ja peret kõige enam toetavam ja riske maandavam.

LasteKS § 17 lõike 1 punkti 3 kohaselt peab kohalik omavalitsus abivajavast lapsest teada saamisel viivitamata lapse abivajadust hindama ja lapse abistamiseks meetmeid pakkuma. Samas LasteKS § 28 lõige 1 kohustab enne abivajavale lapsele sobiva meetme kohaldamist hindama lapse abivajadust ning LasteKS § 29 lõige 4 lubab juhtumikorralduse jätta algatamata ainult juhul, kui lapse abivajadus on võimalik rahuldada ühekordse meetmega.

Kui abivajava lapse abivajadus ei saa rahuldatud ühekordse meetmega, on kohalik omavalitsus kohustatud algatama juhtumimenetluse, hindama lapse abivajaduse (lähtudes LasteKS § 28 lõike 2 sätestatud nõuetest) ja koostama abimeetmete rakendamise tegevuskava.

Juhtumiplaani koostamisel tuleb muu hulgas järgida SHS § 9 lõikes 2, sotsiaalkaitseministri 09.02.2016 määruse nr 10 „Juhtumiplaanis sisalduvate andmete loetelu“ § 1 lõikes 3, LasteKS § 21 lõike 2 punktides 1 ja 3 ning LasteKS § 29 lõikes 5 nimetatud nõudeid. Lisaks on vajalik hinnata teenuse tulemuslikkust.

4.1.2. Järelevalve menetluses tuvastati probleemidena, lapse/laste abivajadust hakati hindama ja tegevuskava koostama järelkontrolli teate saamise järgselt, mitme lapsega peredes jäetakse tähelepanuta ja hindamata teiste laste abivajadus.

Lapse arvamus on oluline välja selgitada ja dokumenteerida mistahes last mõjutava otsuse tegemisel. Vestlus on soovitatav läbi viia lapsele tuttavas ja turvalises keskkonnas, arvestada tuleb lapse vanust ja arengutaset. Seejuures on tähtis, et laps tunneb seeläbi toetust ning lastekaitsetöötaja kohtub lapse ja perega, mitte ei vestle üksnes telefoni teel. Oluline on välja selgitada lapse huvid arvesse võttes kõiki lapse olukorraga seonduvaid asjaolusid ning neid kogumis hinnates kujundada põhjendatud seisukoht, lähtudes lapse huvist kui esmatähtsast kaalutlusest. Kui tehakse otsus, mis erineb lapse arvamusel, tuleb selgitada lapsele tema arvamusel arvestamata jätmise põhjused.

4.1.3. Juhul, kui juhtumimenetluses on lastekaitsetöötaja lapse abivajadust hinnanud, kuid ei ole seda kinnitanud, võib see jätta mulje, et tegu on tehnilise veaga, kuid probleem selle taga on siiski sisuline. Abivajadust hinnatakse juhtumiplaani ja tegevuskava koostamise käigus. Abivajadust tuleb hinnata koos lapse ja tema perega ning vajadusel kaasatakse teisi spetsialiste. Kui juhtumiplaan jääb kinnitamata, ei ole võimalik seda vanemale edastada. Juhtumiplaani koostamise mõte on saada ülevaade kõigist lapse heaolu kolmnurgaga välja toodud eluvaldkondadest, nendes esinevatest riski- ja kaitsefaktoritest ning tegevusplaanis kirja panna tegevused riskide maandamiseks. Lapsevanemale on oluline teada, millisena nähakse pere toimetulekut, ootusi ja tegevusi, mida tuleb koos lastekaitsetöötajaga või iseseisvalt teha, et tagada lapse heaolu. Lapse juhtumit kajastava teabe kogumine STARi lähtub samuti lapse parimast huvist ega ole lihtsalt tehniline bürokraatia. STARi funktsionaalsus võimaldab kasutada seda kui tavapärasest pabertoimikut digitaliseeritud kujul. Nii on kogu oluline teave säilitatud ühes kohas, mis lihtsustab vajadusel juhtumi üleandmist teisele lastekaitsetöötajale, ligipääsu teabele kohalike omavalitsuste piiriülese koostöö puhul ning olukordades, kus Sotsiaalkindlustusametil

on vajalik otsustada lapse perest eraldamine aegkriitiliselt ning pääseda ligi last puudutavale olulisele teabele.

Oluline on ka ajakohastada info abivajaduse hindamises, et see ei sisaldaks aegunud teavet, mida ei ole võimalik seostada kindla perioodiga.

4.1.4. Abivajaduse hindamisel on vajalik anda hinnang lapsevanemlikele oskustele. Hindamisel on oluline jälgida, et ei antaks hinnang vaid lapsevanema erivajadusele, vaid sellega kaasneb analüüs kuidas erivajadus või muu asjaolu (nt alkoholi kuritarvitamine, vähesed vanemlikud oskused) mõjutab võimekust last kasvatada, tagada lapse heaolust lähtuv elukorraldus.

4.1.5. Juhul, kui menetluses on vahetunud juhtumikorraldaja (nt ametniku töölt lahkumise tõttu), siis mitmetes STAR menetluse üldandmetes see ei kajastu, toimikud on edasi suunamata, juhtumikorraldaja andmed muutmata.

4.1.6. Menetlusest viitenumbriga 16154138789 nähtus, et lastekaitsetöötajad ei külasta asendusteenusel viibivaid lapsi nende õiguste tagamise ja laste heaolu hindamise eesmärgil vähemalt kaks korda aastas. SKA juhtis ka 26.03.2025 märgukirjas nr 5.1-3/37355-14 kohaliku omavalitsuse tähelepanu SHS § 45⁹ lõike 4 punktile 4, mille kohaselt asendushooldusteenuse korraldamisel kohaliku omavalitsuse üksus külastab asendushooldusel olevat last tema õiguste tagamise ja lapse heaolu hindamise eesmärgil vähemalt kaks korda aastas. Kui kohaliku omavalitsuse üksuses ei ole lastekaitsetöötajatele loodud töökorraldust, mis võimaldab lastekaitsetöötajal täita ja järgida kõiki seaduses sätestatud nõudeid (nt lastekaitsejuhtumi menetlemist ja selle raames tehtavaid (menetlus)toiminguid, teatud last puudutavate otsuste tegemist ning kohaliku omavalitsuse üksuse ja selle ametnike kohustusi lapse abistamisel), siis ei ole kohaliku omavalitsuse üksuses ka loodud nõuetekohaseid tingimusi lastekaitsetöö tegemiseks ning kohaliku omavalitsuse üksuse tegevus ei vasta LasteKS § 17 nõuetele. Kohalike omavalitsuse üksustel on üsna lai otsustusvabadus, kuidas lastekaitsetööd oma haldusterritooriumil korraldada. Samal ajal piiravad otsustusõigust lastekaitsealaste ülesannete täitmisel mitmed LasteKSis ja SHSis kehtestatud nõuded ja kohustused, mida kohaliku omavalitsuse üksus ja/või lastekaitsetööd tegev ametnik peavad järgima.

4.1.7. Kui info abivajavast lapsest jõuab KOV-i, algatatakse lapse kohta lihtmenetlus ning aega on kümme (10) päeva, et langetada otsus, kas lapse abistamiseks piisab mõne konkreetse üksikmeetme rakendamisest (lihtmenetlus) või vajab ta ulatuslikku ning sageli pikemaajalist toetust (juhtumimenetlus).

4.2. SKA soovitab:

4.2.1. Analüüsida lastekaitsetöötaja töökorraldust ja planeerida lastekaitsetööd eesmärgipäraselt, et lastekaitsetöötajal oleks võimalik täitsa LasteKSis välja toodud nõudeid.

4.2.2. Juhtumimenetluses kasutada abimaterjalina [Lapse heaolu hindamise käsiraamatut](#). Käsiraamat koosneb kolmest osast: olulisemad põhimõtted, juhtumikorralduslikud suunised ning lapse heaolu hindamise juhend.

4.2.3. Taotleda keerulisemate juhtumite lahendamiseks SKA laste heaolu osakonnalt [nõustamist](#), et saada abi lapse abivajaduse hindamisel, leida lapse olukorra leevendamiseks lapsele ja tema perele sobivaid teenuseid ning valida lapse abivajaduse ärahoidmiseks või süvenemiseks tõhusaid meetmeid.

Soovitame juhtumipõhist nõustamist taotleda lastekaitsetöötajate vahetumisel ka uutel lastekaitsetöötajatel, et saada tuge esmaste juhtumite lahendamisel.

4.2.4. Läbida uus spetsialistidele suunatud e-kursus „Abivajava lapse märkamine ja abistamine“ [Digiriigi Akadeemias](#), mis õpetab tundma lapse õigusi, märkama abivajavaid lapsi ning kasutama erinevaid tööriistu nende toetamiseks. Kursus on iseseisvalt läbitav ja võtab aega umbes 4 akadeemilist tundi.

(allkirjastatud digitaalselt)
Merlin Veinberg
peaspetsialist (järelevalve)